

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

_____ О.Б. Жильцов
“ _____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО ТА АРХІТЕКТУРА XX – XXI ст.

Галузь знань 0202 «Мистецтво»

Спеціальність 8.02020501 «Образотворче мистецтво»

Освітньо-кваліфікаційний рівень –

другий (магістерський)

Інститут мистецтв

2015-2016 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.
Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи
Таранник А. О.

Робоча програма «Образотворче мистецтво та архітектура ХХ-ХХІ ст.», спеціальності 8.02020501 «Образотворче мистецтво» (освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр») 5 курс, 9-10 семестри.

Розробник: Коновалова Ольга Володимирівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від «   »   2015 року №

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва _____ Ю. В. Романенкова
(підпис)

Зміст

I.	Пояснювальна записка	4
II.	Опис навчальної дисципліни	5
III.	Тематичний план навчальної дисципліни	6
IV.	Програма курсу	7
V.	Навчально-методична карта	11
VI.	Теми семінарських занять	12
VII.	Самостійна робота	15
VIII.	Індивідуальне навчально-дослідне завдання	18
IX.	Система поточного і підсумкового контролю знань	19
X.	Методи навчання	22
XI.	Методи контролю	23
XII.	Методичне забезпечення	23
XIII.	Засоби діагностики успішності навчання	23
XIV.	Рекомендована література	
	Основна	24
	Додаткова	24
XV.	Інформаційні ресурси.....	26

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета курсу – дати студентам підготовки 8.02020501 Образотворче мистецтво комплексне уявлення про основні етапи розвитку зарубіжної архітектури та образотворчого мистецтва XX століття в контексті історико-культурних зрушень епохи, ознайомити з провідними мистецькими течіями та їх специфікою. Курс спрямований на формування у студентів цілісного уявлення про розмаїтий культурний простір Новітнього часу.

Завдання курсу:

- засвоєння ключових понять і принципів мистецтва XX ст.;
- ознайомлення студентів із основними етапами розвитку мистецтва модернізму та постмодернізму;
- охарактеризувати творчість провідних майстрів XX ст.;
- сформувати уявлення про етапні твори образотворчого мистецтва і архітектури Новітнього часу;
- продемонструвати взаємозв'язок нової художньої мови мистецтва XX століття з перетвореннями ціннісної системи епохи;
- розвиток самостійного сприйняття процесів сучасної культури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- закономірності історико-культурного процесу XX ст. та їх вплив на трансформацію мистецького середовища;
- основні принципи та етапи розвитку мистецтва Новітнього часу;
- провідні напрями та регіональну специфіку, що існували в мистецтві XX ст.;
- основні етапи творчості провідних митців XX ст.;

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:

- орієнтуватися в основних тенденціях розвитку мистецтва XX ст.;
- орієнтуватися у спеціальній літературі, присвяченій мистецтву Новітнього часу;
- логічно репрезентувати освоєний матеріал з мистецтва зазначеного періоду;
- аналізувати та реферувати першоджерела.

II. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс:	Напрямок, підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>4 кредити.</i></p> <p>Кількість змістових модулів: <i>2 модуля.</i></p> <p>Загальна кількість годин: <i>120 год.</i></p>	<p>Шифр та назва галузі: <i>0202 Мистецтво</i></p> <p>Шифр та назва напрямку підготовки <i>8.02020501 «Образотворче мистецтво»</i></p> <p>Освітній рівень: <i>другий (магістерський).</i></p>	<p>НОРМАТИВНА.</p> <p>Рік підготовки – <i>5.</i></p> <p>Семестр – <i>9-10.</i></p> <p>Аудиторні заняття: <i>32 год.</i></p> <p>З них: кількість лекцій: <i>16 год.</i>; лабораторних занять: <i>16 год.</i></p> <p>Самостійна робота: <i>80 год.</i></p> <p>Види контролю: ПМК – <i>8 год.</i> Семестровий контроль – Залік – <i>5, 6 сем.</i></p>

III. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви тем	Обсяг навчальних занять (кількість год.)							
		Разо м	Ауд	Л	Лаб	Інд	СР	МК	
Модуль I									
ЗМ №1: Образотворче мистецтво та архітектура I половини XX ст.									
1.	Вступ. Теоретичні основи мистецтва модернізму. Фовізм. Кубізм. Експресіонізм	14	4	2	2	-	10		
2.	Абстрактне мистецтво. Футуризм. Дадаїзм. Сюрреалізм.	14	4	2	2	-	10		
3.	Тоталітарне мистецтво. СРСР, Німеччина. Італія.	14	4	2	2	-	10		
4.	Архітектура першої половини XX століття	18	4	2	2	-	10	4	
Разом за ЗМ №1		60	16	8	8	-	40	4	
Модуль II									
ЗМ №2: Образотворче мистецтво та архітектура II половини XX ст.									
5.	Зарубіжне мистецтво 1950-60-х рр. Теоретичні засади мистецтва постмодернізму	14	4	2	2	-	10		
6.	Мистецькі практики 1970-90-х рр.	14	4	2	2	-	10		
7.	Тенденції і стратегії візуального мистецтва на межі тисячоліть.	14	4	2	2	-	10		
8.	Архітектура другої половини XX – початку XXI століття. Головні тенденції.	18	4	2	2	-	10	4	
Разом за ЗМ №2		60	16	8	8	-	40	4	
Усього за модулем I та II		120	32	16	16	-	80	8	

IV. ПРОГРАМА КУРСУ

ЗМ №1: Образотворче мистецтво та архітектура I половини XX ст.

Тема 1. Вступ. Основні поняття. Теоретичні основи мистецтва модернізму (2 год.)

Вступ до дисципліни.

Мистецтво XX ст.: 1) модернізм (до 60-70-х рр. XX ст.); 2) постмодернізм (60-70-ті–90-ті рр. XX ст.).

Основні передумови виникнення мистецтва модернізму: кризи суспільної свідомості, традиційної картини світу та її цінностей; переоцінка ролі особистості; втрата релігійності, нові засади у науці та філософії.

Окреслення мистецтвом поля власної проблематики, звернення до вирішення низки суто художніх проблем. Нові співвідношення: мистецтво-реальність; мистецтво-суспільство; художник-глядач.

Загальна характеристика імпресіонізму та модерну як явищ епохи модернізму.

Фовізм. Специфічні риси, етапи становлення. Виникнення терміну. Домінуючою фігурою у групі фовістів був Анрі Матісс, серед інших – Андре Дерен, Альбер Марке, Жорж Руо, Моріс де Вламінк, Кеес ван Донген.

Кубізм. Основні періоди: сезанівський, аналітичний, синтетичний, декоративний. Засновники – Пабло Пікассо, Жорж Брак. Творчість Фернана Леже. Специфіка «орфізму»: пошуки Робера та Соні Делоне.

Експресіонізм. В основі – песимістичне світовідчуття. Гротеск, виразність кольору. Група "Міст". Творчість Ернста-Людвіга Кірхнера, Еріха Хеккеля, Макса Пехштейна, Карла Шмідта-Ротлуффа, Еміля Нольде. Нове товариство художників і група "Синій Вершник" (Василь Кандинський, Олексій Явленський, Франц Марк, Август Маке, Пауль Клеє, Арнольд Шенберг).

Основні поняття теми: фовізм, кубізм, орфізм, експресіонізм, «Міст», «Синій Вершник», модернізм, постмодернізм, модерн, оновлення художньої практики, категорія новизни. Культ «індивідуального» в мистецтві, суб'єктивізм.

Семінар 1. Кубізм. Експресіонізм. Примітивізм.

Рекомендована література:

Основна: [2], [4], [5], [6].

Додаткова: [1], [3], [4], [5], [6], [12], [17], [19], [23], [25], [29], [32], [34], [35].

Тема 2. Абстрактне мистецтво. Футуризм. Дадаїзм. Сюрреалізм. (2 год.)

Абстракція як одна з універсалій мистецтва Новітнього часу. Виразність форми та кольору як таких. Витоки абстрактного мистецтва. Суперечності навколо започаткування абстрактного мистецтва. Напрями. Творчі пошуки В. Кандинського, його праця «Про духовне в мистецтві». Зв'язок кольору і звуку у

творчості художника. Неопластицизм. Піт Мондріан, Тео ван Дусбург та угруповання «Стиль».

Абстракція у творчості К. Малевича, Ель Лисицького, П. Клеє.

Авангард як радикальний різновид модернізму: вихід за межі мистецтва, спроба змінити реальність засобами мистецтва, агресивність, політизованість. Скандал і порушення табу як засобу репрезентації ідей мистецтва авангарду.

Футуризм. Маніфест футуризму. Ф. Т. Марінетті. Ідея зміни майбутнього світу засобами мистецтва та науково-технічного прогресу. Утопічність, урбанізм, культ техніки та швидкості. Джакомо Балла, Джіно Северіні, Умберто Боччоні.

Дадаїзм. Мистецтво абсурду. Передумови виникнення. Організатор руху – Трістан Тцара. Основні принципи мистецтва Дада та центри руху. Творчість Марселя Дюшана та "реді-мейд". Франсіс Пікабіа, Ман Рей, Ханс Арп, Курт Швітгерс, Макс Ернст.

Сюрреалізм. Передумови виникнення, загальна характеристика еволюції руху. «Маніфест сюрреалізму» А. Бретона. Журнал «Сюрреалістична революція». Ідея анархії та вчення З.Фрейда. Принцип випадкових асоціацій, автоматизм. Творчість Р.Магрітта, І.Тангі, А.Массона, Х.Міро, С.Далі.

Основні поняття теми: абстракція, не фігуративне мистецтво, форма, колір, неопластицизм, угруповання «Стиль», авангард, футуризм, дадаїзм, сюрреалізм, "реді-мейд", мерц-мистецтво.

Семінар 2. «Паризька школа» та метафізичний живопис

Рекомендована література:

Основна: [2], [4], [5], [6].

Додаткова: [1], [7], [8], [16], [24], [27], [28], [29], [36].

Тема 3. Мистецтво 30-х – 50-х років. Тоталітарне мистецтво. СРСР. Німеччина. Італія. Неофіційне мистецтво (2 год.)

Термін «тоталітаризм». Загальні закономірності у розвитку мистецтва Італії, Німеччини та СРСР 30-х-50-х років ХХ століття. Ознаки тоталітарного мистецтва. Мистецтво та політика; мистецтво та пропаганда; державний контроль над сферою культури. Відмова від розмаїття художніх мов, прагнення до уніфікації. Архітектура та проекти міської забудови. Всесвітня виставка 1937 р.: павільйони СРСР та Німеччини.

Соціалістичний реалізм як головний і єдиний напрямок офіційного мистецтва СРСР. О. Герасімов. Неофіційне мистецтво. П.Філонов, Я. Черніхов.

«Сталева романтика». Офіційне мистецтво Третього рейху. Виставка «Дегенеративне мистецтво» (1937). Стилiстичні витоки в «Новій предметності» Олександр Канольдт (1881-1939).

«Новеченто». Мистецтво періоду фашизму Італії. Зв'язок з італійським футуризмом.

Основні поняття теми: тоталітаризм, тоталітарне мистецтво, соціалістичний реалізм, державний контроль над сферою культури, уніфікація.

Семінар 3. Монументальне мистецтво Мексики.

Рекомендована література:

Основна: [2], [4], [5], [6].

Додаткова: [1], [2], [5], [9], [11], [14], [15], [17], [20], [21], [22], [29], [30], [31], [32], [37].

Тема 4. Архітектура першої половини ХХ століття (2 год.)

Основні художні принципи і стилістичні особливості архітектури Ар Деко. Спроба створення нового універсального і синтетичного "стилю епохи". Поєднання ідей модерну з геометризованими формами. Оздоблення інтер'єрів.

Архітектура європейського функціоналізму: теоретичні засади та практика. Значення Баухаса у процесі втілення нових ідей в архітектурі. Діяльність Ле Корбюзьє, В. Гропіуса, Ф. Л. Райта, Л. Міс ван дер Ройе.

Основні поняття: індустріальна доба, експресіонізм, органічна архітектура, регіоналізм, конструктивізм, Ар Деко, функціоналізм, антифункціоналізм, Баухас.

Семінар 4. Будинок – машина для життя Ле Корбюзьє.

ЗМ №2: Образотворче мистецтво та архітектура II половини ХХ ст.

Тема 5. Зарубіжне мистецтво 1950-60-х рр. Теоретичні засади мистецтва постмодернізму (2 год.)

Специфічні риси розвитку зарубіжного мистецтва другої половини ХХ ст. Абстрактний експресіонізм. Геометрична абстракція. Розвиток живопису дії – ташизм у творчості Дж. Поллока і Ф. Клайна. Творчість М. Ротко. «Art Brut».

Поп-арт - «популярне мистецтво», породжене суспільством споживання. Основні принципи поп-арту. Реклама та поп-арт. Увага до проблем масової культури. «Незалежна група». Творчість Д. Джонса, Е. Уорхола, Р. Раушенберга, Р. Ліхтенштейна, Т. Вассельмана, Дж. Розенквіст та ін. Фотомонтаж, колаж, ассамбляж, інсталяція в поп-арті. Вплив поп-арту на гіпперреалізм. Творчість Девіда Хокні. Криза модернізму. Постструктуралізм та деконструкція. Періодизація постмодернізму. Релятивізм і політкоректність, плюралізм. Пошуки в мистецтві універсальної мови, еkleктизм. Принцип цитатності. Пастіш як творчий прийом. Скептичне ставлення до категорії новизни. Зміна співвідношення між формою та змістом.

Основні поняття теми: абстрактний експресіонізм, геометрична абстракція, ташизм, «Art Brut», поп-арт, постмодернізм, постструктуралізм, деконструкція, плюралізм, еkleктизм, цитатність, ризома.

Семінар 4. Повоєнне абстрактне мистецтво. Поп-арт у Великобританії.

Рекомендована література:*Основна:* [1], [2], [3], [4], [5], [6].*Додаткова:* [6], [29], [32],[35].**Тема 6. Мистецькі практики 1970-90-х рр. (2 год.)**

Специфічні риси нових течій: арте повера, мінімалізм, неоавангард, концептуалізм. Процесуальні види мистецтва: хепенінг, перформанс. Робота з простором – інсталяція, інвайромент та ін. Нові технології і мистецтво. Зародження і розвиток відео-арту. Мистецтво і природній простір: ленд-арт. Мистецтво як текст: специфіка леттризму. Характеристика загальних принципів оптичного та кінетичного мистецтва.

Трансавангард та рух “Нових диких”: повернення до живопису. Сандро Кіа, Франческо Клементе (Італія); Георг Базеліц, Ансельм Кіфер, Зігмар Польке (Німеччина).

Основні поняття теми: мінімалізм, неоавангард, концептуалізм, хепенінг, перформанс, інсталяція, інвайромент, відео-арт, ленд-арт, оптичне мистецтво, кінетичне мистецтво, трансавангард.

Семінар 6. «Нова хвиля» в українському мистецтві 1990-х.**Рекомендована література:***Основна:* [1], [3], [6].*Додаткова:* [6], [29].**Тема 7. Тенденції і стратегії світового та національного візуального мистецтва на межі тисячоліть. (2 год.)**

Особливості розвитку мистецтва на межі тисячоліть. Творчість Метью Барні, Мауріціо Каттелана, Деміана Херста, Сари Лукас, Трейсі Емін.

Діяльність українських мистецьких інституцій 1990–2000-х: Інститут проблем сучасного мистецтва, Pinchuk Art Centre, Мистецький Арсенал, Центр сучасного мистецтва «М17».

Арт-ринок на зламі ХХ–ХХІ ст. та його основні гравці.

Історія створення та діяльність аукціонних будинків Christie’s, Sotheby’s, Phillips de Pury. Українські аукціонні будинки («Корнерс», «Арт-Капітал», «Золотий перетин», «Антик-центр», «Епоха»). Міжнародні арт-ярмарки: Art Basel, Art Basel Miami Beach, Frieze Art Fair, FIAC, Art Dubai. Венеційська бієнале та участь у ній незалежної України (офіційні та альтернативні проекти).

Основні поняття теми: флеш моб, нет-арт, дигітальне відео, відеоінсталяція, мистецькі інституції.

Семінар 7. Ленд-арт – особливість та історія розвитку. Українські ленд-арт проекти.

Рекомендована література:

Основна: [1], [3], [4].

Додаткова: [5], [6], [10], [18], [38].

Тема 8. Архітектура Новітнього часу. Основні тенденції (2 год.)

Особливості архітектури другої половини ХХ ст. Криза ідей «нової архітектури». Неофункціоналізм. Антифункціоналізм. Необруталізм. Структуралізм. Постмодернізм в архітектурі. Альдо Россі. Роберто Вентурі «Складність та протиріччя в архітектурі» (1966). Розвиток хай-теку. Ренцо Піано. Норман Фостер. Деконструктивізм. Френк Геррі. Р. Роджерс. Даніель лібескінд. Органічний хай-тек. Сантьяго Калатрава. Заха Хадід.

Основні поняття: постмодернізм, хай-тек, неомодернізм, деконструктивізм, .

Семінар 8. Рем Колгас – нідерландський архітектор, теоретик деконструктивізму.

Рекомендована література:

Основна: [1], [2], [3], [4], [5], [6].

Додаткова: [5], [10], [18], [26], [38].

V. Навчально-методична карта дисципліни «Образотворче мистецтво та архітектура Новітнього часу»

120 год., лекції – 16 год., лабораторні заняття – 16 год., самостійна робота – 80 год., модульний контроль – 8 год., семестровий контроль – заліки.

Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II			
Назва модуля	Образотворче мистецтво та архітектура I половини XX ст				Образотворче мистецтво та архітектура II половини XX ст			
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8
Теми лекцій	Вступ. Теоретичні основи мистецтва модернізму. Фовізм. Кубізм. Експресіонізм	Абстрактне мистецтво Футуризм. Дадаїзм. Сюрреалізм.	Тоталітарне мистецтво. Німеччина. Італія. СРСР	Архітектура першої половини XX століття	Зарубіжне мистецтво 1950-60-х рр. Теоретичні засади мистецтва постмодернізму	Мистецькі практики 1970-80-х рр.	Тенденції і стратегії візуального мистецтва на межі тисячоліть.	Архітектура Новітнього часу. Основні тенденції.
	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал
Теми лабораторних занять	Кубізм. Експресіонізм. Примітивізм	«Паризька школа» та метафізичний живопис	Монументальне мистецтво Мексики	Будинок – машина для життя Ле Корбюзьє.	Повоєнне абстрактне мистецтво. Поп-арт у Великобританії	«Нова хвиля» в українському мистецтві 1990-х.	Ленд-арт – особливості та історія розвитку	Рем Колгас – архітектор, теоретик деконструктивізму.
	1 + 10 бал	1 + 10 бал.	1 + 10 бал.	1 + 10 бал	1 + 10 бал.	1 + 10 бал.	1 + 10 бал	1 + 10 бал.
Сам. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів) Залік				Модульна контрольна робота 2 (25 балів) Залік			
Бали за модуль	93				93			
ІНДЗ					30 балів			
Підсумковий рейтинговий бал	93 балів (коефіцієнт успішності: $93 \div 100 = 0,93$)				123 балів (коефіцієнт успішності: $123 : 100 = 1,23$)			

VI. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Модуль 1.		
ЗМ №1 Образотворче мистецтво та архітектура I половини XX ст.		
№ з/п	Назва теми	К-ть год.
1.	<p>Кубізм. Експресіонізм. Примітивізм</p> <p style="text-align: center;">План заняття:</p> <p>I. Теоретична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. П. Пікассо. Основні етапи творчості. 2. Нове товариство художників і група "Синій Вершник" (Василь Кандинський, Франц Марк, Пауль Клее та ін.). 3. Експресіонізм та скульптура. Творчість німецьких скульпторів Ернста Барлаха, Вільгельма Лембрука 4. Німецький експресіонізм. Кете Кольвиц, Макс Бекман, Отто Дікс, Георг Гросс. 5. Примітивізм. Анрі Руссо, Ніко Піросмані. 6. Кубізм і скульптура. Творчість Раймона Дюшан-Війона, Жака Ліпшиця, Осипа Цадкіна, Ханни Орлової, Костянтина Бранкузі. <p>II. Перевірка виконання самостійної роботи.</p>	2
2.	<p>«Паризька школа» та метафізичний живопис</p> <p style="text-align: center;">План заняття:</p> <p>I. Теоретична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Паризька школа»: загальна характеристика 2. Амадео Модільяні 3. Марк Шагал 4. Хаїм Сутін 5. Метафізичний живопис: поєднання неокласицизму з абсурдом. 6. Творчість Джорджо де Кіріко. 7. Натюрморти Джорджо Моранді. <p>II. Перевірка виконання самостійної роботи.</p>	2
3.	<p>Монументальне мистецтво Мексики.</p> <p style="text-align: center;">План заняття:</p> <p>I. Теоретична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Монументальне мистецтво Мексики. Історичні, соціально-політичні умови розвитку. 2. Творчість Х. К.Ороско, Д.Рівери, Д.Сікейроса. <p>II. Перевірка виконання самостійної роботи.</p>	2

4.	<p>Будинок – машина для життя Ле Корбюзьє. План заняття:</p> <p>I. Теоретична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичн засади творчої діяльності Ле Корбюзьє.. П'ять принципів інтернаціональної архітектури. 2. Містобудівництво. Архітектура. Інтер'єр. Меблі. Синтез речі та простору . <p>II. Перевірка виконання самостійної роботи.</p> <p>III. Модульна контрольна робота.</p>	2
Разом за ЗМ №1		8
ЗМ №2 Образотворче мистецтво та архітектура II половини XX ст.		
5.	<p>Повоєнне абстрактне мистецтво. Поп-арт у Великобританії. План заняття:</p> <p>I. Теоретична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Повоєнна абстракція в США 2. Творчість Дж. Поллока 3. Творчість М. Ротко 4. Поп-арт. Особливості виникнення та формування. 5. Творчість П. Блейка, Р. Гамільтона, Е. Паолоцци <p>II. Перевірка виконання самостійної роботи.</p>	2
6.	<p>«Нова хвиля» в українському мистецтві 1990-х. План заняття:</p> <p>I. Теоретична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування нової світоглядної парадигми у вітчизняному мистецтві. Трансавангард та його вплив на творчість українських митців. 2. Творчість А. Савадова та Г. Сенченка. 3. Творчість О. Гнилицького 4. Творчість В. Цаголова, О.Голосія, В. Трубіної. <p>II. Перевірка виконання самостійної роботи.</p> <p>III. Модульна контрольна робота.</p>	2
7.	<p>Ленд-арт – особливість та історія розвитку. План заняття:</p> <p>I. Теоретична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теорія та практика ленд арту. 2. Творчість Морріса Роберта, Оппенгейма Деніса, Гейзера Мішель, Джима Деневана. <p>II. Перевірка виконання самостійної роботи.</p>	2

8.	<p>Нові тенденції в архітектурі</p> <p style="text-align: center;">План заняття:</p> <p>I. Теоретична частина.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні принципи архітектури постмодерну. 2. Постмодернізм. Альдо Россі. Роберто Вентурі. 3. Хай тек. Норман Фостер. 4. Архітектура деконструктивізму. Сантьяго Калатрава. 5. Творчість Захи Хадід. <p>II. Перевірка виконання самостійної роботи.</p> <p>III. Модульна контрольна робота.</p>	2
Разом за ЗМ №2		8
Усього лабораторних занять за навчальним планом		16

VII. САМОСТІЙНА РОБОТА

**Змістовий модуль 1.
Образотворче мистецтво та архітектура I половини XX ст.**

№ з/п	Назва теми, зміст заняття	К-ть год.	К-ть бал.
1.	<p>Вступ. Теоретичні основи мистецтва модернізму. Фовізм. Кубізм. Експресіонізм.</p> <p>I. Теоретична частина. Підготовка та захист доповіді за однією з визначених тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Рушійні сили мистецького процесу XX ст. • Періодизація мистецтва Новітнього часу. • Провідні стилі та течії мистецтва XX ст. • Графіка А. Матісса • Рання творчість П. Пікассо • Творчість Ернста Барлаха <p>II. Практична частина:</p> <ul style="list-style-type: none"> • створення стислої глосарію з теми. <p align="center">Рекомендована література:</p> <p align="center"><i>Основна:</i> [2], [4], [5], [6].</p> <p align="center"><i>Додаткова:</i> [1], [3], [4], [5], [6], [12], [17], [19], [23], [25], [29], [32], [34], [35].</p>	10	5
2.	<p>Абстрактне мистецтво. Футуризм. Дадаїзм. Сюрреалізм.</p> <p>I. Теоретична частина. Підготовка та захист доповіді за однією з визначених тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Футуризм: основні імена • Творчість М. Ернста • Творчість Р.Магрітта • Абстрактне мистецтво: основні напрямки і імена • Творчі пошуки Піта Мондріана • Абстракція у творчості Ель Лисицького • <p>II. Практична частина:</p> <ul style="list-style-type: none"> • зробити замальовок композиції та дослідити історію окремого твору С. Далі. <p align="center">Рекомендована література:</p> <p align="center"><i>Основна:</i> [2], [4], [5], [6]. <i>Додаткова:</i> [1], [8], [24], [27], [29], [32], [37].</p>	10	5

3.	<p>Мистецтво 30-х – 50-х років. Тоталітарне мистецтво. СРСР. Німеччина. Італія. Неофіційне мистецтво.</p> <p>I. Теоретична частина. Підготовка та захист доповіді за однією з визначених тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Загальна характеристика мистецтва тоталітарних режимів. • Виставка «Дегенеративне мистецтво». • Компаративне порівняння мистецтва другої половини 1930-х рр. в СРСР та Німеччині. <p>II. Практична частина:</p> <ul style="list-style-type: none"> • зробити вибірку та огляд матеріалів з української та російської періодици за даною проблематикою. <p style="text-align: center;">Рекомендована література:</p> <p style="text-align: center;"><i>Основна:</i> [2], [4], [5], [6]. <i>Додаткова:</i> [2], [5],[11],[15], [17], [30], [31].</p>	10	5
4.	<p>Архітектура першої половини ХХ століття</p> <p>I. Теоретична частина. Підготовка та захист доповіді за однією з визначених тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Творчість В. Гропіуса • Творчість Е. Саарінена • Творчі пошуки неопластицизму в архітектурі • Футуристичні практики О. Татліна. • <p>II. Практична частина:</p> <ul style="list-style-type: none"> • зробити замальовок композиції будинку Шредер та дослідити особливості його архітектурної мови. <p style="text-align: center;">Рекомендована література:</p> <p style="text-align: center;"><i>Основна:</i> [2], [4], [5], [6]. <i>Додаткова:</i> [1], [8], [24], [27], [29], [32], [37].</p>	10	5
Разом за змістовим модулем 1		40	20
Змістовий модуль 2. Образотворче мистецтво та архітектура II половини ХХ ст.			
5.	<p>Зарубіжне мистецтво 1950-60-х рр. Теоретичні засади мистецтва постмодернізму.</p> <p>I. Теоретична частина. Підготовка та захист доповіді за однією з визначених тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Абстрактний експресіонізм. Геометрична абстракція. • Творчість Р. Раушенберга • Творчість Р. Ліхтенштейна • Постмодернізм: періодизація, загальні тенденції <p>II. Практична частина:</p> <ul style="list-style-type: none"> • створити колаж на тему: «Найпопулярніші образи поп-арту» <p style="text-align: center;">Рекомендована література:</p> <p style="text-align: center;"><i>Основна:</i> [1], [3], [2], [4], [5], [6]. <i>Додаткова:</i> [6], [29], [32],[35].</p>	10	5

VIII. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАУКОВО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДЗ) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНЗД прилюдним захистом реферату.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Образотворче мистецтво та архітектура Новітнього часу» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних та семінарських занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу, оцінюється в 30 балів.

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво та архітектура Новітнього часу».

Орієнтовна структура–науково-творче дослідження у вигляді копії твору художника ХХ ст. (на вибір студента) та його наукового аналізу:

- копія роботи
- вступ,
- основна частина,
- висновки,
- додатки, візуальний ряд (якщо вони є)
- список використаних джерел.

Критерії оцінювання ІНДЗ у вигляді копії та наукового аналізу художнього твору

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Макс. к-ть балів
1.	Копія обраної роботи	10 балів
2.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Змістовність, послідовність викладу фактів, ідей. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10 балів
3.	Уміння працювати з комп'ютерними програмами при створенні презентаційного матеріалу до проекту.	2 бали
4.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження.	6 бали
5.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	2 бали
Разом		30 балів

Шкала оцінювання ІНДЗ у вигляді реферату)

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	26-30	Відмінно
Достатній	21-25	Добре
Середній	16-20	Задовільно
Низький	0-15	Незадовільно

ІХ. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Образотворче мистецтво та архітектура Новітнього часу» здійснюється за модульно-рейтинговою системою, в основі якої покладено принцип пооперативної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання знань, умінь та навичок. Контроль успішності студентів здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, у якій визначено усі види роботи студентів.

Таблиця для розрахунку максимальної кількості рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№	Вид діяльності	Максим. кіл-сть балів за одиницю	ЗМ №1		ЗМ №2	
			К-сть один.	Всього балів	К-сть один.	Всього балів
1	Відвідування лекцій	1	4	4	4	4
2	Відвідування семінарських занять	1	4	4	4	4
3	Відповідь на семінарському занятті	10	4	40	4	40
4	Виконання завдання для самостійної роботи	5	4	20	4	20
5	МКР	25	1	25	1	25
Максимальна кількість балів за модуль				93		76
ІНДЗ		30			1	30
Максимальна кількість балів (поточний контроль)			93		123	
Коефіцієнт визначення успішності			0,93		1,23	
Підсумковий рейтинговий бал			100		100	

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота									
ЗМ №1					ЗМ №2				
Т1	Т2	Т3	Т4	МКР	Т5	Т6	Т7	Т8	МКР
17	17	17	17	25	17	17	17	17	25
$93 = 93 \div 100 = 0,93$ (коефіцієнт успішності) Кількість балів з урахуванням коефіцієнта 100					$93 + 30 \text{ балів (ІНДЗ)} = 123 : 100 = 1,23$ (коефіцієнт успішності) Кількість балів з урахуванням коефіцієнта 100				

Порядок переведення рейтингових показників успішності у
європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів за всі види навчальної діяльності (max - 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка ECTS
90 – 100	«відмінно»	A
82-89	«дуже добре»	B
75-81	«добре»	C
69-74	«задовільно»	D
60-68	«достатньо»	E
35-59	«незадовільно» з можливістю повторного складання	FX
1-34	«незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням курсу	F

X. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі навчання студентів застосовуються такі методи навчання:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом і способом передачі та сприймання навчальної інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, бесіда, розповідь-пояснення.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи, практичні роботи, порівняльний аналіз.

3) За ступенем самостійності мислення:

- репродуктивні;
- пошукові;
- дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю:

- під керівництвом викладача;
- самостійна робота студентів: з книгою;
- виконання індивідуального навчального завдання.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання:

- навчальні дискусії;
- створення ситуації пізнавальної новизни;
- створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

2) Методи стимулювання обов'язку і відповідальності.

- роз'яснення значимості учіння, мети навчального предмета;
- пред'явлення навчальних вимог до вивчення предмета.

XI. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда; екзамен.
- методи письмового контролю: МКР.
- методи практичного контролю: творча розробка.
- методи самоконтролю: самоаналіз, самооцінка.

XII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча навчальна програма;
2. навчальні посібники;
3. опорні конспекти лекцій;
4. збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
5. електронні презентації лекційного матеріалу.

XIII. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

1. збірка контрольних завдань для модульного оцінювання навчальних досягнень студентів;
2. запитання та білети для проведення екзамену.

XIV. РЕКОМЕНДОВАНА ЛИТЕРАТУРА

Основна:

1. Андреева Е. Ю. Постмодернизм. Искусство второй половины XX–начала XXI века / Е. Ю. Андреева. – СПб. : Азбука-классика, 2007. – 485 с. : ил.
2. Герман М. Ю. Модернизм. Искусство первой половины XX в. / М. Ю. Герман. – 2-е изд., испр. – СПб. : Азбука-классика, 2005. – 478 с. : ил.
3. Ильин И. П. Постмодернизм от истоков до конца столетия : эволюция научного мифа / И. П. Ильин. – М. : Интрада, 1998. – 255 с.
4. Полевой В. М. Двадцатый век : Изобразительное искусство и архитектура стран и народов мира / В. М. Полевой. – М. : Сов. художник, 1989. – 454 с. : ил.
5. Турчин В.С. По лабиринтам авангарда / В. С. Турчин. – М. : Изд-во МГУ, 1993. – 248 с.
6. Якимович А. Двадцатый век. Искусство. Культура. Картина мира : От импрессионизма до классического авангарда / А. Якимович. – М. : Искусство, 2004. – 492 с.

Додаткова:

1. Авангард 1910–1920-х годов. Взаимодействие искусств / Гос. ин-т искусствознания; [Отв. ред. Г. Ф. Коваленко]. – М., 1998. – 338 с.
2. Александр Дейнека : В 2 т. / НИИ теории и истории изобразит. искусств Акад. художеств СССР. – М. : Изобразительное искусство, 1989.
3. Амазонки авангарда : сборник / Рос. акад. наук, Гос. ин-т искусствознания М-ва культуры Рос. Федерации, Комис. по изучению искусства авангарда 1910–1920-х гг. ; [редкол.: Г.Ф. Коваленко и др.]. – М. : Наука, 2004. – 338. : ил.
4. Арагон Л. Анри Матисс : в 2 кн. / Л. Арагон ; [пер. с фр. Л. А. Зониной]. – М. : Прогресс, 1973. – 472 с.
5. Архитектурное наследие конца XIX–начала XX века и его роль в современном градостроительстве : Тез. докл. респ. конф. / [под ред. О. Коченовского]. – Таллинн : НИИ стр-ва, 1983. – 131 с.
6. Бобринская Е. А. Концептуализм / Е. А. Бобринская. – М. : Галарт, 1993. – 216 с. : ил.
7. Виленкин В. В. Амедео Модильяни / В. Виленкин. – М. : Искусство, 1970. – 158 с. : ил.
8. Вирмо А. Мэтры мирового сюрреализма / Ален и Одетт Вирмо; [пер. с фр. И. Ю. Курбетский]. – СПб. : Гуманитар. агентство "Акад. проект", 1996. – 278 с. : ил.
9. Владимир Татлин. Ретроспектива = Vladimir Tatlin. Retrospective : Выставка / М-во культуры РФ... Гор. Кунстхалле Дюссельдорфа...; сост. Анатолий Стригалева и Юрген Хартен. – Köln : DuMont, 1994. – 415 с. : ил.

10. Вуек Я. Мифы и утопии архитектуры XX века / Якуб Вуек ; [пер. с польского М. В. Предтеченского] ; под ред. В. Л. Глазычева. – М. : Стройиздат, 1990. – 286 с. : ил.
11. Голомшток И. Тоталитарное искусство / Игорь Голомшток. – М. : Галарт, 1994. – 294 с. : ил.
12. Графика Пикассо : Альбом репродукций / [Авт. очерков о жизни и творчестве Пабло Пикассо И. Г. Эренбург и М. В. Алпатов]. – М. : Искусство, 1967. – 186 с. : ил.
13. Гройс Б. Комментарии к искусству / Борис Гройс ; [пер. с нем. А. Фоменко и др.]. – М. : Худож. журн. (ХЖ), 2003 – 341 с.
14. Гройс Б. Русский авангард по обе стороны «Черного квадрата» / Б. Гройс // Вопросы философии. – 1990. – №11. – С. 66–74.
15. Гройс Б. Утопия и обмен / Борис Гройс. – М. : Знак, 1993. – 374 с.
16. Гуттузо Р. Де Кирико, или О живописи / Р. Гуттузо // Искусство. – 1988. – № 9. – С. 66–74.
17. Деготь Е. Русское искусство XX века / Е. Деготь. – М. : Трилистник, 2002. – 224 с. : ил.
18. Дженкс Ч. Язык архитектуры постмодернизма / Чарльз А. Дженкс ; [пер. с англ. А. В. Рябушина, М. В. Уваровой]; под ред. А. В. Рябушина, В. Л. Хайта. – М. : Стройиздат, 1985. – 137 с. : ил.
19. Дмитриева Н. А. Пикассо / Н. А. Дмитриева. – М. : Наука, 1971. – 125 с. : ил.
20. Жадова Л. Монументальная живопись Мексики / Л. Жадова. – М. : Искусство, 1965. – 235 с. : ил.
21. Князева В. П. АХРР (Ассоциация художников революционной России) / В. П. Князева. – Л. : Художник РСФСР, 1967. – 135 с. : ил.
22. Костин В. ОСТ (Общество станковистов) / В. Костин. – Л. : Художник РСФСР, 1976. – 159 с. : ил.
23. Крючкова В. А. Кубизм. Орфизм. Пуризм / Валентина Крючкова. – М. : ОЛМА-Пресс : Галарт, 2000. – 176 с. : ил.
24. Куликова И. С. Сюрреализм в искусстве / И. С. Куликова. – М. : Наука, 1970. – 174 с. : ил.
25. Куликова И. С. Экспрессионизм в искусстве. / И. С. Куликова. – М. : Наука, 1978. – 183 с. : ил.
26. Ле Корбюзье. Архитектура XX века / Ле Корбюзье ; под ред. К. Т. Топуридзе. – М. : Прогресс, 1970. – 304 с. : ил.
27. Манифесты итальянского футуризма : Собрание манифестов Маринетти, Биччьони, Карра, Руссоло, Балла, Северини; Прателла, Сен-Пуан / пер. Вадима Шершеневича. – М. : тип. Рус. т-ва, 1914. – 77 с.

28. Марк Шагал : истоки творческого языка художника : к 125-летию со дня рождения / Гос. Третьяковская галерея ; [сост. А. Готье и др.]. – М. : Виртуальная галерея, 2012. – 218, [1] с. : ил.
29. Модернизм. Анализ и критика основных направлений / [под ред. В. В. Ванслово, М. Н. Соколова]. – М. : Искусство, 1987. – 302 с. : ил.
30. Москва – Берлин / Berlin – Moskau, 1900-1950 : каталог выставки / авт. ст.: Наталья Адашкина, Хелен Адкинс [и др.]. – Москва : Галарт ; Мюнхен : Престель, 1996. – 709 с. : ил.
31. Москва-Париж. 1900-1930 : каталог выставки : в 2 т. / Гос. музей изобразительных искусств им. А. С. Пушкина, Национальный центр искусства и культуры им. Жоржа Помпиду. – Москва : Советский художник, 1981.
32. Паперный В. Культура Два / Владимир Паперный. – Москва : Новое лит. обозрение, 2007. – 407 с. : ил.
33. Сарабьянов Д.В. Стиль модерн : Истоки. История. Проблемы / Д. В. Сарабьянов. – М. : Искусство, 1989. – 293 с. : ил
34. Синий всадник / Ред.: Кандинский В., Марк Ф.; [пер., коммент. и ст. Пышновская З. С.]. – М.: Изобразительное искусство, 1996. – 192 с.: ил
35. Турчин В. С. Образ двадцатого... в прошлом и настоящем : Худож. и их концепции. Произведения и теории / Валерий Турчин. – М. : Прогресс-Традиция, 2003 – 644 с. : ил.
36. Шагал М. Моя жизнь / Марк Шагал; [предисл. и коммент. Н. Апчинской; пер. с фр. Н. Мавлевич]. – СПб. : Азбука, 2000. – 411 с.
37. Шатских А. С. Казимир Малевич / А. С. Шатских. – М. : Слово, 1996. – 96 с.
38. Шукурова А. Н. Архитектура Запада и мир искусства 20 века / А. Н. Шукурова. – М. : Стройиздат, 1990. – 319 с. : ил.

XV. Інформаційні ресурси

1. Основные направления изобразительного искусства XX века
<http://20century-art.ru/>
2. Как начать разбираться в современном искусстве
<http://www.the-village.ru/>
3. Наталья Смолянская — о временных рамках современного искусства
<http://www.the-village.ru/>
4. Разбираетесь ли вы в искусстве 20 века
<http://eggheado.com/portfolio/test-razbiraetes-li-vyi-v-iskusstve-hh-veka/>
5. Скачать ученики, книги, по искусствоведению и искусству
<http://www.alleng.ru/edu/art2.htm>
6. Электронные книги по искусству и культуре
<http://www.artprojekt.ru/library/>